

Recenzní posudek na habilitační spis Jana Šmída
EKONOMIKA EVROPSKÝCH PROFESIONÁLNÍCH FOTBALOVÝCH
KLUBŮ A SOUTĚŽÍ. FTVS UK, 2010, 137 stran

Text habilitační práce Jana Šmída je tematicky pevně vřazen do kinantropologicky bohaté badatelské oblasti fotbalu. To správně konstatuje již první větné konstatování práce: „Profesionální fotbal ještě nikdy nebyl tak globálním fenoménem jako dnes“. Autor si obecně frekventované téma ovšem nikterak nezjednodušuje. Nahlíží na ně prizmatem vysoce odborným, stejně tak jako stále aktuálnějším: na 132 knižních stranách vstupuje velmi vehementně do oblasti ekonomiky (evropských) profesionálních klubů a soutěží. Svůj habilitační text předkládá formou v roce 2019 vydané knižní monografie příznivě recenzované prof. Dr. Ing. Otto Pastorem, CSc. a schválené vědeckou radou nakladatelství Ekopress. Již to dodává práci apriorní důvěru v její odbornou kredibilitu.

To posiluje i pohled a zejména pročitání mnohavrstevných pohledů na klíčová témata práce, jako je Produkce profesionálních sportovních soutěží v kolektivním sportu, Struktura kolektivní sportovní soutěže, Profesionální klub - ilustrující zejména jeho fotbalovou podobu. Na této povytce konceptuální bázi je pak text čtenářsky obohacen vysoce i obecně závažnou problematikou Globalizace fotbalu s přehledně prezentovanou zásadní problematikou Organizace profesionálního fotbalu na mezinárodní úrovni. Českého čtenáře pak možná ještě silněji přitáhne kapitola Organizace profesionálního fotbalu na národní úrovni a zejména pak spíše „tajemstvím a dohady“ aktuálně u nás obestřené téma Hospodaření profesionálních fotbalových klubů či Zdroje příjmů profesionálních fotbalových klubů. Stejně jako subkapitoly Výdaje za mzdy a Výdaje na nákup hráčů subsumované do faktograficky zřejmě nesmírně náročného tématu Výdaje profesionálních fotbalových klubů. Běžným ekonomickým procesům vysoce se pro běžného milovníka hry fotbalové může jevit pozoruhodný text Výsledek hospodaření profesionálních klubů v nejvyšších evropských soutěžích a snad zejména „Hospodaření SK Slavia Praha a AC Sparta Praha - případová studie“ přehledný a odborně fundovaný text, který i svoji čtivostí upoutá i čtenáře mimo vysloveně odbornou frontu. Můžeme kupř. připomenout jasně a „stravitelně“ vymezené kategorie Sportovní výkon, Hvězdní hráči (tak klíčoví perspektivou marketingové komunikace) . Bez významu pro ekonomiku (nejen) fotbalových klubů je i zmiňovaná subkapitola Věrnost fanoušků.

Prvních osm desítek stran tak podává nejen fundovaný vhled do zvolené tematiky, ale nabízí i řadu jinde a jinak spíše ne snadno dostupných informací z nesmírně důležité, leckdy zcela klíčové, ale přitom nejen fotbalovým příznivcům skryté (či zamlžované) oblasti. Té stránky populárního sportu, která umožňuje lépe pochopit a „hodnotově vstřebat“ jeho mnohdy bezprecedentní ekonomické, mediální a fanouškovské rozměry. A také dává nahlédnout do ne vždy přímočarých procesů generování fotbalových (sportovních) hvězd, ikon či dokonce hrdinů.

Je pochopitelné, že tematický hledáček autora této spíše ojedinělé monografie se zaměřuje na dva nejslavnější české kluby SK Slavia Praha a AC Sparta Praha. Ti vzdor již tradičně historicky ukotvené veřejné divácké popularitě patří zároveň mezi celky s dlouhodobě velkou ekonomickou ztrátou. Hospodaření těchto dvou pražských klubů se tak autor habilitační práce podrobněji věnuje, nepochybně za „souhlasu“ nejen odborné veřejnosti a fotbalových fanoušků, na deseti stranách textu v závěrečné části práce. Právě zde konkrétně alespoň v náznacích osvědčuje obecnější či možná nezáměrně nebo ne vědomě sociologicky laděný vhled do českých kontextů zvolené problematiky. V případě mnohdy i politicky kontroverzní SK Slavie Praha vychází z klíčové skutečnosti, fungující obecněji v současném světě globální ekonomie: Čínský investor a vlastník nevnímá Slavii jako primárně aktuálně ziskový projekt: „Prostředky vložené do klubu přesto chápal jako investici“ (s. 86). Z vysoce aktuálního pohledu tedy zřejmě jako specifické předpolí prosazování globálně-regionálního ekonomicko-politické expanze. Na několika fakty silně saturovaných stranách jsme provázení spleť zájmů, investic, aspirací, bankovních transferů, očekávání, zklamání a globálně propojených souvislostí přeměny tradičně ryze českého (hráčsky i divácky) fotbalového klubu v objekt především hráčů povýtce nefotbalových, nespportovních, ekonomických.

I v případě druhého populárního českého klubu, FC Sparta Praha, který je objektem další do monografie včleněné případové studie, jde o vykazovanou dlouhodobou ekonomickou ztrátu. Na jejím pozadí se spíše domácí perspektivou dostává čtenáři zhuštěný, leč přehledný text díky němuž se dozvídá zejména o významu miliardových úhrad klubových ztrát ze strany majitele klubu a finančních kruhů, když neexistuje na první laický pohled logicky předpokládaná přímá úměra mezi sportovními úspěchy a ekonomickou prosperitou. Autor mapuje poslední půl dekády zcela spletitého hospodaření klubu a zobecňujícím konstatováním uzavírá, že kluby obvykle utrží více peněz z prodeje hráčů, než vynaloží na jejich nákup. Je škoda, že se čtenáři nedostává nad rámec čistě ekonomických informací i autorský názor na sociologicko-psychologický dopad dané problematiky nejen na širokou frontu očekávání klubových příznivců, ale právě na pozvolnou čistě sportovní arénu fotbalu na klání zjevných či skrytých ekonomických aktérů. Problém, který skrytě či otevřeně stojí před sportovní diváckou obcí nejen na půdě nejpopulárnějšího sportu.

Závěrečnou část habilitačního spisu je věnována výsostně ekonomickým

aspektům „Hodnocení produkční efektivity klubů anglické Premier League“.

Opírá se o ekonomické veličiny v řádu vstupy – výstupy – efektivity a na bázi kritického rozboru dosavadních metod hodnocení efektivity fotbalových klubů se pokouší o „efektivní hranici“ sledovaných proměnných, když poměřuje míru a jednotky efektivity a neefektivity a správně připomíná, že na míře podpory týmu se významně nově projevuje jak masivnost místních fandů či merchandisingem formou prodeje klubovních předmětů, tak ve vzrůstající míře působení sociálních sítí, především Facebooku. I v této případové studii jde o výrazně ekonomickou

analýzu; ta je však prezentována srozumitelně a přehledně i v případě širší platformy Kinantropologie.

Monografie jako celek je doplněna řadou graficky přehledných a srozumitelných grafů a tabulek, orientaci v obsahově členitém terénu usnadňuje věcný Rejstřík a bohatý odkazový literární seznam jen podtrhuje odbornou připravenost autora a hlubokou znalost problematiky.

Míra originality textu habilitační práce Jana Šímy byla ověřena standardní cestou testu *Turnitin*, když kritérium shody s jinými relevantními zdroji on-line prostředí potvrzuje citační a jazykovou shodu s literaturou o managementu a ekonomice sportu. Předkládaná habilitační práce je celkově *originální* a všechny zdroje jsou zde citovány v souladu s *citační etikou*.

Habilitační text Jana Šímy *EKONOMIKA EVROPSKÝCH PROFESIONÁLNÍCH FOTBALOVÝCH KLUBŮ A SOUTĚŽÍ* je přínosným, odborně fundovaným a i pro širší odbornou veřejnost novátorským příspěvkem do poučené problematiky spleťtých problému současného fotbalu (obecně sportu). Z tohoto pohledu doporučuji předložený text k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu i udělení vědecko-pedagogické hodnosti *docent*.

Dotazy k obhajobě:

Proč je to právě fotbal, v širokém a barvitém spektru kolektivních sportů, nejen v naší kulturní sféře, tak vysoce herně a divácky nesmírně populární?

Je globální nezadržitelný postup „sedavé společnosti“ podpůrným či kontraproduktivním aspektem rostoucí ekonomiky fotbalu?

Proč je právě intenzivní mediální sledování Premier League tak nesmírně populární i v kulturně vzdálených oblastech

Prof. PhDr. Aleš Sekot, CSc.

Masarykova univerzita Brno